

שתי פנים לאחת

מחזה: שלומית ארנון בר-לב וליאת פישמן לני
 בימוי: שלומית ארנון בר-לב

תפאורה: ניב מנור תלבושות: מירב נתנאל דנון מוסיקה: יחזקאל רז תאורה: אורי מורג
 כוריאוגרפיה: נדב צלנר אביזרים: נרקיס אלבה ע. במאי: גיא הירש

משתתפים: בועז - אודי פרסי, אילן - נדב ניר, ירדן - תימור כהן,
 רומי/אחות בביה"ח - דורין קרין, ענבל - ענבר דנון, בן - גיא הירש, גורי - נצר חריט

לקראת הצפייה בהצגה

אנו ממליצים לקרוא בפני התלמידים תיאור של העלילה

אילן ובוועז רוכבים בחושך על אופנוע ופוגעים בנערה. הנערה שכובה על הארץ ללא תזוזה. אילן מזעיק אמבולנס בעילום שם ורוצה לברוח מהמקום, אך בוועז נשאר ובכך מסגיר אותם. מעשה זה הופך עליו את עולמו, הוא מואשם בבגידה בחבר ובחברות, בחיסול סיכויי נבחרת הכדורסל, שהוא ואילן משחקים בה, לנצח בגמר הגדול, וכל הסביבה בבת אחת מפנה לו גב. ברגע החרטה הוא מביע משאלה: "אם רק הייתי יכול להחזיר את הגלגל אחורה ולא להתוודות..."

ובבת אחת, להפתעתו הגדולה, משאלתו מתגשמת. מאותו רגע מתקיימים לנגד עינינו שני "יקומים מקבילים", שני תרחישים שונים של אותו סיפור העוסקים באותן שאלות, קשיים וקונפליקטים, משתי נקודות מבט שונות. לכל תרחיש יש את היתרונות שלו והחסרונות שלו עבור בוועז, בשניהם הוא משלם מחיר חברתי ואישי כזה או אחר, אך רק תרחיש אחד מאפשר באמת דרך לחברות אמת ואולי אפילו לאהבה שתתחיל מחדש, והפעם בלי שקרים.

מחזה שבוחן ובודק מהי לקיחת אחריות ומה המחיר שמתלווה אליה, מה חשיבותה של האמת, מה מקום המצפון ומה המחיר של ההתעלמות ממנו. על ידי שימוש בתחבולת "הדלתות המסתובבות" אנחנו יכולים לראות על הבמה את מה שבחיים אנחנו יכולים רק לדמיין.

לאחר הצפייה בהצגה

אחריות כלפי האחר

אחריות מתוך מילון אבן שושן = ערבות, היות אחראי = נכונות לשמור ולקיים בכל עת ועת עקרון מוסרי או חברתי.

ההצגה נפתחת בתאונת דרכים ואנו נחשפים להתלבטות של שני הנערים הפוגעים, האם לקחת אחריות על המעשה שעשו, או לברוח ממקום האירוע.

מהי אחריות מוסרית?

ביכולת להבדיל בין טוב לרע אנו מפתחים מוסר, שזו מערכת חוקים סדורה שמפרידה בין מעשים טובים (מוסריים) למעשים רעים (בלתי מוסריים). אחרי פיתוח מערכת מוסרית זו, האדם בחברה נדרש לקחת עליה אחריות – לממש את הרעיונות התיאורטיים של טוב ורע, ולהביא אותם לידי ביטוי בעולם הממשי. לקיחת אחריות זו היא לעיתים מעשה קשה, אך זוהי הזכות האנושית שלנו, שמבדילה אותנו מבעלי החיים.

האם יש הבדל בין לקיחת אחריות על עצמי לבין לקיחת אחריות על האחר?

האחריות אינה ערך שנולדים איתו, אלא היא ערך נרכש. קודם כל, אנו לומדים לקחת אחריות על עצמנו. לשמור על עצמנו. השלב המתקדם הוא לשמור שמעשינו לא יפגעו באחר.

במידה ופגעתם במישהו יחד עם חבר או כחבורה – האם לקחת אחריות (ראשית להודות במה שקרה), גם אם האחרים לא מוכנים לעשות את זה – האם זאת נחשבת הלשנה?

קשה מאוד לקחת אחריות על אחר כשאתה נתון ללחץ חברתי לעשות את הדבר ההפוך. איך ניתן להתמודד במצב כזה?

האם תמיד הווידי שווה את המחיר? מה הן ההשלכות שיכולות להיות אם לא מתוודים ושומרים את מה שקרה בסוד?

מחיר אמירת האמת ולקיחת האחריות לא תמיד קל. מעשים אלה יכולים לגרום לנידוי חברתי, ותמיד יש סיכוי לקבל עונש כתגובה, למרות שהווידי נעשה באומץ ובגילוי הלב. מנגד, יש שחרור עצום בלומר את האמת, להתוודות על טעות ולתקן אותה.

האם נתקלתם במקרים בהם מישהו עשה משהו שנגד את המצפון שלו בעקבות לחץ חברתי? האם זה קרה לכם?

עונש ובקשת סליחה

האם עונש זה רק משהו חיצוני? כמו עונש מההורים, מבית הספר, מבית המשפט? האם ייסורי מצפון הם גם סוג של עונש (עונש פנימי)? האם אפשר לחיות לאורך זמן עם ייסורי מצפון?

מה משמעות בקשת הסליחה בעיניכם? האם ההתנצלות חשובה רק למי שנפגע או גם למי שפוגע? האם משמעותה של בקשת הסליחה היא לקיחת אחריות והבטחה לא לחזור על המעשה?

בבתי המשפט, הודאה בפשע, לקיחת אחריות ובקשת סליחה, מביאים להפחתה בעונש. אך במקרים קיצוניים שבהם נהרג אדם כתוצאה מפשע, לקיחת האחריות ובקשת סליחה לא יעזרו לקורבן.

מדוע לדעתכם השופטים בכל זאת מתחשבים בכך?

יצירת מציאות מקבילה והשפה התיאטרלית בהצגה

בספרות ובקולנוע קיימים ז'אנרים הנקראים: היסטוריה חלופית וספרות ספקולטיבית העוסקות בין היתר בשאלת המפתח: "מה היה קורה אילו".

תיאודור הרצל פרסם סיפור בעיתון אוסטרי בשנת 1902 בשם 'הפעמון השמאלי' שבו מתאר מה היה עולה בגורלו של אדם אילו היה לוחץ בהזדמנות מסוימת על הפעמון השמאלי בבית מגורים (שאז היה פוגש אישה מכוערת, מתחתן עמה והופך לאיש אומלל ומסכן) או בפעמון הימני (שאז היה פוגש אישה יפיפייה, בת למשפחה עשירה והופך לאדם מאושר ומצליח).

בסרט "סיכוי עיוור" של קז'ישטוף קישלובסקי, מתפצל גורלה של הדמות הראשית לכמה עלילות מקבילות בגלל איחור או הגעה בזמן לרכבת.

גם בהצגה שלנו, אנחנו מוזמנים לראות על הבמה את מה שבחיים אפשר רק לדמיין. המחזאיות התמקדו ברגע גורלי אחד בו הגיבור מתלבט איזו החלטה לקבל, החלטה שנובעת מהתלבטות מוסרית, ומשם מתפצלת העלילה לשתי עלילות, כיוון שכל החלטה של הגיבור גוררת אחריה תרחיש אחר, ומציאות אחרת. כך אנו רואים הלכה למעשה את כל מה שיכול לקרות לגיבור עקב החלטה כזו או אחרת.

איך בא לידי ביטוי השוני בין הסיפורים, מבחינת האמצעים האמנותיים?

תפאורה ואביזרים

הבמה מאפשרת לשני "יקומים מקבילים" להתקיים ומייצרת להם מקבילות תואמות של לוקיישנים (מקומות התרחשות).

התפאורה כוללת אלמנטים המסמנים בכל פעם מקומות שונים כמו מגרש כדורסל, גלידריה, בית חולים ובית משפט. כדי להבדיל בין שני התרחישים, כל אחד מהם ממוקם בצד הנגדי על הבמה, כמו מראה: אם בית החולים במציאות א' היה ממוקם בימין במה, במציאות ב' הוא ימוקם בשמאל במה.

באחד התרחישים, הגיבור בועז שובר את ידו ובכל פעם שרואים אותו עם הגבס, זה עוזר להבדיל בין שני הסיפורים.

בימוי, מוסיקה ותאורה

הבמאית יצרה קטע תנועתי בשילוב מוסיקה ותאורה שמסמן במציאות הראשונה את החזרה בזמן לאותו רגע מכונן שבו נולדה גם המציאות השנייה.

בנוסף, בהפקה זאת באה לידי ביטוי עבודת אנסמבל שדרשה דיוק ותיאום ברמה גבוהה. כיוון שקבוצת השחקנים "מפעילה" את הבמה, משנה במהירות את מקומות ההתרחשות, ו"מקפיצה" אותנו בין הזמנים השונים בסיפור, נדרשה בהצגה זאת עבודת צוות ודיוק מיוחדים.

צוות המחלקה החינוכית של התיאטרון מאחל לכם צפייה מהנה!

משרדי תיאטרון אורנה פורת לילדים ולנוער (ע"ר): רחוב בלפור 30, תל אביב, מיקוד: 6521202, טל': 03-5111444, פקס: 03-5106928
מוזמנים לבקר באתר האינטרנט שלנו: www.porat-theater.co.il ולהיות חברים שלנו בפייסבוק